

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱	رابطه علم و دین
۲	علم دینی
۳	اهداف کتاب
۳	اهمیت و ضرورت
۴	روش شناسی
۷	مراحل و محدودیت‌ها
۹	آیا نهج البلاغه به تنهایی می‌تواند به‌عنوان منبع معارف روان‌شناختی دینی مطرح شود؟
۱۰	ساختار کتاب

فصل اول: کتاب‌شناخت نهج البلاغه

۱۳	اهداف فصل
۱۷	چیستی نهج البلاغه
۱۷	۱. تدوین
۱۹	۲. تبویب
۲۱	۳. اسناد و اعتبار
۲۳	۴. کتاب‌شناخت
۲۳	۴-۱. شرح‌های نهج البلاغه
۲۴	۴-۲. ترجمه‌های نهج البلاغه
۲۴	۴-۳. نظم نهج البلاغه
۲۴	۴-۴. معرفی‌نامه نهج البلاغه
۲۴	۴-۵. چاپ‌های نهج البلاغه

۲۴	۴-۶. فرهنگ واژه‌ها
۲۵	۴-۷. معجم الفاظ
۲۵	۴-۸. معجم موضوعات
۲۵	۴-۹. گزیده‌ها
۲۵	۴-۱۰. نسخه‌های خطی
۲۶	۵. نهج البلاغه از نگاه دانشوران
۲۹	خلاصه فصل
۲۹	پرسش و تحقیق

فصل دوم: مبانی انسان‌شناسی

۳۱	اهداف فصل
۳۴	پدیدایی انسان
۳۶	پدیدایی انسان از دیدگاه امام علی (علیه السلام)
۳۷	سرشت نخستین
۴۱	کرانه‌های وجودی انسان
۴۱	۱. تفاوت انسان‌ها
۴۳	۲. ضعف انسان
۴۵	جبر و اختیار
۴۶	۱. مشیت انسان
۴۷	۲. امتحان و ابتلا
۵۰	۳. ارسال پیامبران الهی
۵۱	۴. مسئولیت
۵۳	خلاصه فصل
۵۴	پرسش و تحقیق

فصل سوم: ساخت‌های انسان

۵۵	اهداف فصل
۵۷	۱. بدن
۶۲	۲. نفس
۶۶	۳. روح
۶۸	۴. عقل

۷۵.....	۵. قلب
۸۷.....	خلاصه فصل
۸۸.....	پرسش و تحقیق

فصل چهارم: معنای زندگی

۸۹.....	اهداف فصل
۹۱.....	تعریف معنای زندگی
۹۲.....	اهمیت معنای زندگی
۹۳.....	پیشینه معنای زندگی در روان‌شناسی
۹۶.....	مبانی نظری معنای زندگی در نهج‌البلاغه
۹۶.....	۱. خدا و معنای زندگی
۱۰۰.....	۲. باورهای مربوط به دنیا و آخرت
۱۰۸.....	۳. هدف زندگی
۱۱۰.....	۴. مرگ و معنای زندگی
۱۱۳.....	۵. احساس خود ارزشمندی
۱۱۴.....	خلاصه فصل
۱۱۴.....	پرسش و تحقیق

فصل پنجم: رشد در گستره زندگی

۱۱۷.....	اهداف فصل
۱۱۹.....	تعریف روان‌شناسی رشد
۱۲۰.....	دوره‌های رشد
۱۲۰.....	دوره اول: رشد پیش از تولد
۱۲۰.....	مرحله یک: انعقاد نطفه تا ۴۰ روزگی
۱۲۲.....	مرحله دو: ۴۰ تا ۸۰ روزگی
۱۲۳.....	مرحله سه: ۸۰ روزگی تا ۴ ماهگی
۱۲۶.....	مرحله چهار: از ۴ ماهگی تا تولد
۱۲۷.....	دوره دوم: رشد کودکی
۱۲۷.....	مرحله یک، تولد تا ۲ سالگی (شیرخوارگی یا کودکی اولیه)
۱۲۷.....	مرحله دو، از ۲ تا ۷ سالگی (کودکی میانه)
۱۲۹.....	دوره سوم: رشد نوجوانی

۱۳۰	دوره چهارم: رشد جوانی
۱۳۲	دوره پنجم: رشد میانسالی
۱۳۳	دوره ششم: رشد سالمندی
۱۳۵	نگرش نسبت به مرگ و مردن؛ تفاوت‌های فردی و فرهنگی
۱۳۶	سالمندی و آمادگی برای مرگ و مردن
۱۳۷	اوصاف و ویژگی‌های مرگ
۱۳۹	سالمندی و تجربه مرگ
۱۴۰	دوره هفتم: رشد روانی پس از مرگ
۱۴۰	نقش عمل در رشد روانی پس از مرگ
۱۴۲	خلاصه فصل
۱۴۳	پرسش و تحقیق

فصل ششم: خانواده

۱۴۵	اهداف فصل
۱۴۷	جایگاه خانواده
۱۴۷	تعریف خانواده
۱۴۸	روان‌شناسی خانواده
۱۴۸	شکل‌گیری خانواده
۱۴۹	کارآمدی خانواده
۱۵۰	شرایط و زمینه‌های کارآمدی خانواده
۱۵۰	۱. رعایت ملاک‌های انتخاب همسر
۱۵۱	۲. سازگاری‌های اولیه
۱۵۲	۳. درک متقابل بین همسران
۱۵۳	۴. نقش‌پذیری در خانواده
۱۵۶	۵. حفظ حریم خانواده
۱۵۷	۶. روابط مثبت در خانواده
۱۵۷	۶-۱. روابط بین همسران
۱۵۹	۶-۲. روابط بین والدین و فرزندان
۱۶۱	۷. ارضای نیازهای خانواده
۱۶۳	تعالی و رشد خانواده
۱۶۳	۱. تعهد در خانواده

۱۶۴	۲. معنویت در خانواده
۱۶۶	روابط خانواده‌ها
۱۶۷	آسیب‌شناسی خانواده
۱۶۸	تفاوت‌های زن و مرد
۱۷۰	رویکرد نهج البلاغه به تفاوت‌های زن و مرد
۱۷۳	یافته‌های تجربی در زمینه تفاوت‌های زن و مرد
۱۷۶	تفاوت‌های مغزی در زنان و مردان
۱۷۸	تأثیر هورمون‌های جنسی در تفاوت‌های زن و مرد
۱۸۰	برداشت نهایی
۱۸۱	خلاصه فصل
۱۸۱	پرسش و تحقیق

فصل هفتم: رفتار و تعامل اجتماعی

۱۸۳	اهداف فصل
۱۸۵	شناخت اجتماعی
۱۸۹	پرخاشگری
۱۸۹	۱. بازداری از طریق تهدید (توجه به پیامدها)
۱۹۰	۲. بازداری از طریق تأخیر (توجه به پیشامدها)
۱۹۱	۳. کنترل خودشیفتگی (توجه به خودآمدها)
۱۹۴	۴. پیشگیری از تحریک مستقیم
۱۹۶	۵. مهار وندالیسم
۱۹۷	رفتار حمایتی
۱۹۸	۱. تکافل اجتماعی
۱۹۹	۲. حقوق نیازمندان در اموال ثروتمندان
۲۰۰	۳. یاری خداوند و خود
۲۰۲	۴. روابط خویشاوندی
۲۰۴	۵. برادری
۲۰۶	نفوذ اجتماعی
۲۰۷	۱. تقیه
۲۰۹	۲. امر به معروف و نهی از منکر
۲۱۶	خلاصه فصل

فصل هشتم: بهداشت روانی

۲۱۷	اهداف فصل
۲۱۹	تعریف و ماهیت بهداشت روانی
۲۲۱	ابعاد و مؤلفه‌های بهداشت روانی
۲۲۲	۱. نگرش‌ها و بازخوردهایی نسبت به خود
۲۲۳	۲. نگرش‌ها و بازخوردهایی نسبت به دیگران
۲۲۴	۳. نگرش‌ها و بازخوردهایی نسبت به زندگی
۲۲۵	۴. نگرش‌ها و بازخوردهایی نسبت به خدا
۲۲۶	اهداف بهداشت روانی
۲۲۶	پیشگیری نوع اول
۲۳۰	پیشگیری نوع دوم
۲۳۳	پیشگیری نوع سوم
۲۳۶	استرس، عامل تهدیدکننده بهداشت روانی
۲۳۷	زمینه‌ها و عوامل استرس از نظر امام علی (علیه السلام)
۲۳۷	۱. عوامل مربوط به سازگاری فرد با محیط زندگی
۲۳۸	۲. عوامل مربوط به فقدان‌ها
۲۳۹	۳. تغییر و تحولات محیطی طبیعی و اجتماعی
۲۴۰	۴. عوامل مربوط به عملکرد و رفتار شخصی
۲۴۱	شیوه‌های مقابله با استرس
۲۴۱	۱. تغییر وضعیت و اجتناب از موقعیت‌های استرس‌زا
۲۴۲	۲. استفاده از فنون شناختی مقابله با استرس
۲۴۳	۱-۲. زیر سؤال بردن نگرش‌ها و باورهای غلط
۲۴۳	۲-۲. مثبت‌نگری و ارزیابی درست از رویدادهای زندگی
۲۴۵	۳-۲. واقعیت‌نگری و پرهیز از فاجعه‌سازی و تعمیم افراطی
۲۴۶	۴-۲. روش مقابله اسنادی
۲۴۸	۳. روش‌های عاطفی-رفتاری مقابله با استرس
۲۴۸	۱-۳. دعا
۲۴۸	۲-۳. ایمان و تقوا
۲۴۹	۳-۳. صبر

۲۵۱.....	۳-۴. استفاده از حمایت‌های اجتماعی
۲۵۲.....	خلاصه فصل
۲۵۲.....	پرسش و تحقیق
۲۵۳.....	منابع و مآخذ
۲۵۳.....	الف. منابع فارسی
۲۶۲.....	ب. منابع لاتین
۲۶۷.....	نمایه‌ها

باید دید هیچ‌یک از این کتاب‌ها که به حق آن را «فروریز از کلام خالق و فراتر از سخن مخلوق» می‌شمارند و به تعبیر زبانی مترجم فارسی آن استاد فقید دکتر سیدجعفر شهیدی «کتابی که طرز پرداخت است و پیرایه بلاغت، حریت را به‌افزاید و عین و دلیلی را به‌کلز آید بلاغت چنان‌که هر کس در راهم آمده است و به یکجا در کتابی هم... فصاحت خود را به کلام جعفرش آراید تا به حدان رسد و بلاغت در کثر او زاید و به کمال رسد» هر چند در باب هیچ‌یک از این کتاب‌ها به نظر نگفته‌اند و نوشته‌اند اما این «چشمه جویباران و سیل روانی که به‌سازمان کوهستان» را به‌همین دست به آنکه به نور و سحر الهی متصل و به نفع و عظمت و تعوی و احسن است. از آنجا که این مؤسسه علمی و اندیشه‌ای و امام‌المؤمنین بهترین اساتید است و جامع‌ترین نگاه روان‌شناختی را در اختیار دارد. لازم است از این زاویه نیز کتاب شریف هیچ‌یک از این مطالعه و بازخوانی شود. در این مقدمه بررسی نکات کلی و لازم یادآوری می‌شود.

دیده علم و دین

در بحث نور و دانش از قوه‌ی شه‌روین و از در چشمه‌ی سیراب شده است. بکار معارف بشری که از روشن‌های عقلی، تجربی و نقلی فراهم آمده و فریه شده بود. اینان الهی که از سر منزل عالم الوهیت نازل شده و گسترش یافته است. در واقع بازخوانی، کشف و مکاشفه در کتاب تکوین و کتاب تشریح در چهار جوب علم و دین ظهور می‌آید و به شرح جوبه می‌شود. در صورتی که بتواند پیرامون دین و کتاری گذاشت و با وفاداری به روش‌های علمی، مصداق به